

409.

Na osnovu člana 34 stav 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list CG", br. 39/11, 66/12 i 34/14), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je

PRAVILNIK

O PROGRAMU I NAČINU POLAGANJA DRUGOG STRUČNOG ISPITA ZA RAD U DRŽAVNIM ORGANIMA

("Službeni list Crne Gore", br. 018/15 od 20.04.2015)

Predmet

Član 1

Drugi stručni ispit za rad u državnim organima u oblastima zaštite i spašavanja, obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica i carinskih poslova (u daljem tekstu: drugi stručni ispit) sprovodi se po programu i na način koji su utvrđeni ovim pravilnikom.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Zaštita i spašavanje

Član 3

Program drugog stručnog ispita za V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja i III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti zaštite i spašavanja sadrži sljedeće predmete:

- 1) Strateški osnovi smanjenja rizika od katastrofa;
- 2) Osnovi sistema zaštite i spašavanja.

Program drugog stručnog ispita iz stava 1 ovog člana sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 1).

Obezbjeđenje pritvorenih i osuđenih lica

Član 4

Program drugog stručnog ispita za VII nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica sadrži sljedeće predmete:

- 1) Izvršenje kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti;
- 2) Vršenje obezbjeđenja;
- 3) Postupanje sa pritvorenim licima;
- 4) Upotreba sredstava prinude i poznavanje borilačkih vještina;
- 5) Penologija i penološka andragogija;
- 6) Opšta i penološka psihologija;
- 7) Kriminalistika sa kriminologijom;
- 8) Krivično pravo i krivični postupak.

Ukoliko je kandidat položio ispit za V i VI nivo kvalifikacije obrazovanja ne polaže ispit iz predmeta iz stava 1 tač. 1 do 7 ovog člana, a ukoliko je položio ispit za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja ne polaže ispit iz predmeta iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana.

Program drugog stručnog ispita za V i VI nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica sadrži sljedeće predmete:

- 1) Izvršenje kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti;
- 2) Vršenje obezbjeđenja;
- 3) Postupanje sa pritvorenim licima;

- 4) Upotreba sredstava prinude i poznavanje borilačkih vještina;
- 5) Penologija i penološka andragogija;
- 6) Opšta i penološka psihologija;
- 7) Kriminalistika sa kriminologijom.

Ukoliko je kandidat položio ispit za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja, ne polaže ispit iz predmeta iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana.

Program drugog stručnog ispita za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica sadrži sljedeće predmete:

- 1) Izvršenje kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti;
- 2) Vršenje obezbjeđenja;
- 3) Postupanje sa pritvorenim licima;
- 4) Upotreba sredstava prinude i poznavanje borilačkih vještina.

Program drugog stručnog ispita iz st. 1, 3 i 5 ovog člana sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 2).

Carinski poslovi

Član 5

Program drugog stručnog ispita za V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti carinskih poslova sadrži sljedeće predmete:

- 1) Carinski sistem i postupak;
- 2) Carinska tarifa;
- 3) Spoljnotrgovinski sistem i međunarodne konvencije;
- 4) Poznavanje robe u postupku carinjenja;
- 5) Suzbijanje krijumčarenja;
- 6) Carinski informacioni sistem;
- 7) Carinska etika i integritet.

Program drugog stručnog ispita za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja u oblasti carinskih poslova sadrži sljedeće predmete:

- 1) Osnovi carinskog sistema i postupka;
- 2) Osnovi carinske tarife;
- 3) Osnovi spoljnotrgovinskog sistema i međunarodne konvencije;
- 4) Poznavanje robe u putničkom prometu;
- 5) Suzbijanje krijumčarenja;
- 6) Carinski informacioni sistem;
- 7) Carinska etika i integritet.

Program drugog stručnog ispita iz st. 1 i 2 ovog člana sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 3).

Pregled propisa i pravne literature

Član 6

Pregled propisa i pravne literature za programe iz čl. 3, 4 i 5 ovog pravilnika utvrđuje organ državne uprave nadležan za oblast na koju se drugi stručni ispit odnosi (u daljem tekstu: nadležni organ) i objavljuje ih na svojoj internet stranici.

Komisija za polaganje drugog stručnog ispita

Član 7

Drugi stručni ispit polaže se pred komisijom za polaganje drugog stručnog ispita (u daljem tekstu: Komisija), koju obrazuje nadležni organ, i to:

- Komisiju za polaganje drugog stručnog ispita u oblasti zaštite i spašavanja obrazuje organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove;

- Komisiju za polaganje drugog stručnog ispita u oblasti obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica obrazuje organ državne uprave nadležan za poslove pravosuđa;
- Komisiju za polaganje drugog stručnog ispita u oblasti carinskih poslova obrazuje organ državne uprave nadležan za poslove finansija.

Komisiju čine predsjednik i članovi Komisije koji imaju najmanje deset godina radnog iskustva.

Predsjednik i članovi Komisije imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka iz odgovarajuće oblasti i imaju zamjenike.

Rješenjem o obrazovanju Komisije određuje se koje će predmete ispitivati predsjednik, a koje članovi Komisije.

Stručno-administrativne poslove za potrebe Komisije obavlja sekretar, koji se određuje rješenjem o obrazovanju Komisije.

Komisija donosi poslovnik o radu.

Naknada

Član 8

Predsjedniku, članovima i sekretaru Komisije može se utvrditi mjesečna naknada za rad, u skladu sa propisom Vlade Crne Gore kojim se uređuju naknade za članstvo u radnim tijelima koje obrazuje ministar.

Organizovanje drugog stručnog ispita

Član 9

Predsjednik Komisije određuje datum, vrijeme i mjesto polaganja drugog stručnog ispita, koji se objavljuju na internet stranici nadležnog organa, najkasnije 30 dana prije početka polaganja drugog stručnog ispita.

Podnošenje prijave za polaganje drugog stručnog ispita

Član 10

Prijava za polaganje drugog stručnog ispita podnosi se nadležnom organu, najkasnije u roku od deset dana od dana objavljivanja datuma, vremena i mjesta polaganja drugog stručnog ispita.

Uz prijavu iz stava 1 ovog člana, kandidat je dužan da priloži dokaze o ispunjavanju uslova za polaganje drugog stručnog ispita.

O ispunjenosti uslova za polaganje drugog stručnog ispita nadležni organ donosi rješenje, u roku od osam dana od dana prijema prijave, koje se dostavlja kandidatu.

Rješenje iz stava 3 ovog člana, dostavlja se predsjedniku Komisije, u roku od tri dana od dana njegovog donošenja.

Troškovi

Član 11

Na pitanja od značaja za troškove polaganja drugog stručnog ispita shodno se primjenjuju odredbe propisa kojim se uređuje program i način polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima.

Način polaganja drugog stručnog ispita

Član 12

Drugi stručni ispit polaže se usmeno tako što se kandidat ispituje iz pojedinačnih predmeta po redu koji odredi predsjednik Komisije, ako ovim pravilnikom nije drukčije propisano.

Predmet "Upotreba sredstava prinude i poznavanje borilačkih vještina" iz člana 4 ovog pravilnika polaže se putem praktične provjere znanja.

Predmet "Carinski sistem", odnosno "Osnovi carinskog sistema" iz člana 5 ovog pravilnika polaže se putem pisanog testa.

Pisani test sačinjava član Komisije koji ispituje predmet "Carinski sistem", odnosno "Osnovi carinskog sistema" i sastoji se od jednog zadatka i dva tekstualna pitanja.

Pisani test izrađuje se pod šifrom, a sadržaj pisanog testa istovjetan je za sve kandidate.

Izrada pisanog testa traje tri časa.

Kandidat koji na pisanom testu dobije ocjenu "položio" može pristupiti polaganju drugih predmeta iz člana 5 ovog pravilnika, na način iz stava 1 ovog člana.

Kandidat koji je na pisanom testu dobio ocjenu "nije položio" smatra se da nije položio drugi stručni ispit.

Uspjeh na drugom stručnom ispitu

Član 13

Uspjeh kandidata na drugom stručnom ispitu ocjenjuje se ocjenom "položio" ili "nije položio" za svaki od predmeta.

Drugi stručni ispit položio je kandidat koji je, za svaki predmet pojedinačno, dobio ocjenu "položio".

Pravila polaganja drugog stručnog ispita

Član 14

Prije početka polaganja drugog stručnog ispita sekretar Komisije utvrđuje identitet kandidata uvidom u ličnu kartu ili pasoš i upozna je kandidata sa pravilima kojih se mora pridržavati tokom polaganja drugog stručnog ispita.

Za vrijeme polaganja drugog stručnog ispita nije dozvoljena međusobna komunikacija kandidata, upotreba mobilnog telefona ili drugih sredstava koja ometaju polaganje drugog stručnog ispita.

Kandidat koji ne poštuje pravila iz stava 2 ovog člana, biće isključen iz daljeg postupka polaganja drugog stručnog ispita.

Odlaganje

Član 15

Komisija može, na pisani zahtjev kandidata, odložiti polaganje drugog stručnog ispita, zbog bolesti kandidata ili drugih opravdanih razloga, za sljedeći rok za polaganje drugog stručnog ispita.

Popravni ispit

Član 16

Kandidat koji je na drugom stručnom ispitu dobio ocjenu "nije položio" iz jednog predmeta ima pravo da iz tog predmeta polaže popravni ispit, osim u slučaju iz člana 12 stav 8 ovog pravilnika.

Pravo na polaganje popravnog ispita može se ostvariti u sljedećem roku za polaganje drugog stručnog ispita.

Ponovno polaganje

Član 17

Kandidat koji prije početka polaganja drugog stručnog ispita izjavi da odustaje od polaganja drugog stručnog ispita, ne preda pisani test, ne pristupi polaganju drugog stručnog ispita ili odloženom polaganju drugog stručnog ispita, smatra se da nije položio drugi stručni ispit.

Kandidat koji nije položio drugi stručni ispit može ga ponovo polagati u sljedećem roku za polaganje drugog stručnog ispita.

Zapisnik

Član 18

O toku drugog stručnog ispita sekretar Komisije vodi zapisnik.

Zapisnik iz stava 1 ovog člana sadrži:

- broj i datum rješenja kojim je odobreno polaganje drugog stručnog ispita,
- lično ime, ime i prezime jednog od roditelja i rođeno prezime kandidata,
- dan, mjesec, godinu i mjesto rođenja,
- vrstu i nivo kvalifikacije obrazovanja,
- naziv organa, odnosno pravnog lica u kojem je kandidat zaposlen,
- sastav Komisije,
- dan, čas i mjesto polaganja drugog stručnog ispita,
- da li je kandidat odustao od započetog polaganja drugog stručnog ispita,

- pitanja postavljena kandidatu,
- zadatak i tekstualna pitanja koja sadrži pisani test,
- ocjenu kandidata iz pojedinačnih predmeta,
- ocjenu uspjeha drugog stručnog ispita,
- rok za popravni ispit,
- uspjeh na popravnom ispitu iz pojedinačnih predmeta,
- vrijeme završetka drugog stručnog ispita.

Zapisnik potpisuju predsjednik i sekretar Komisije.

Uvjerenje o položenom drugom stručnom ispitu

Član 19

Nadležni organ vodi evidenciju i izdaje uvjerenje o položenom drugom stručnom ispitu, na obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 4).

Stupanje na snagu

Član 20

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

01 Broj: 011/15-10972/2

Podgorica, 6. aprila 2015. godine

Ministar,

mr Raško Konjević, s.r.

Prilog 1

PROGRAM DRUGOG STRUČNOG ISPITA U OBLASTI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

- V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja

1. Strateški osnovi smanjenja rizika od katastrofa

Ciljevi definisani osnovnim strateškim dokumentom za upravljanje u vanrednim stanjima; Rizici i akcidenti u Crnoj Gori definisani osnovnim strateškim dokumentom za upravljanje u vanrednim stanjima; Prirodne katastrofe; Pojam prirodne katastrofe; Seizmički hazard - zemljotres; Seizmička rejonizacija teritorije Crne Gore; Seizmički rizik kao posljedica seizmičkog hazarda (pojam, komponente i faktori); Pojam i vrste klizišta; Načini nastanka klizišta; Uzroci pojave klizišta; Ekstremne meteorološke pojave (tipovi ekstremnih meteoroloških pojava u Crnoj Gori); Poplave (bujični tokovi i erozije); Tehničko - tehnološki akcidenti; Požari (vrste požara, preventivna zaštita od požara); Eksplozije; Hemijsko - toksikološki akcidenti; Radiološki akcidenti; Havarije u transportu, skladištenju i korišćenju opasnih materija; Biološki hazardi; Epidemije, epizootije i epifitotije.

2. Osnovi sistema zaštite i spašavanja

Pojam sistema zaštite i spašavanja; Subjekti i snage sistema zaštite i spašavanja; Mjere zaštite i spašavanja; Planiranje sistema zaštite i spašavanja - nivoi planiranja; Nadležnosti državnih organa i organa državne uprave; Prava i dužnosti privrednih društava i drugih pravnih lica; Prava i dužnosti građana; Sistem javljanja i obavještanja (OKC 112); Obučavanje i osposobljavanje; Upravljanje rizicima; Zaštita i spašavanje od požara (preventivna zaštita od požara, sredstva i oprema za gašenje požara, klasifikacija požara); Zaštita i spašavanje od prirodnih nepogoda; Zemljotresi (klasifikacije zemljotresa, jačina i intenzitet); Klizišta (vrste i uslovi nastanka); Zaštita i spašavanje iz ruševina; Poplave (vrste poplava, spašavanje i evakuacija ljudi, životinja i materijalnih dobara); Odroni; Zaštita i spašavanje od tehničko- tehnoloških hazarda; Opasne materije (osnovna karakteristika opasnih materija i njihova klasifikacija, označavanje opasnih materija, isprave za prevoz opasnih materija, oprema za zaštitu od agresivnih i otrovnih tečnosti); Hemijski, biološki i nuklearno - radiacioni udes (pojam i karakteristike, preventivne, operativne i sanacione mjere, pojam i značaj deratizacije, dezinfekcije, dezinfekcije i dekontaminacije); Zaštita i spašavanje prilikom saobraćajnih udesa; Klasifikacija saobraćajnih udesa; Međunarodna saradnja; Finansiranje sistema zaštite i spašavanja (izvori i nivoi finansiranja); Vanredno stanje (proglašavanje vanrednog stanja, službeno saopštenje za vrijeme vanrednog stanja, koordinacija i upravljanje u vanrednom stanju, Koordinacioni tim za upravljanje u vanrednim situacijama, komandovanje i rukovođenje operativnim jedinicama,

način organizovanja i djelovanja operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje u vanrednom stanju); Procjena ugroženosti (osnovni pojmovi o procjeni ugroženosti, polazna osnova za izradu procjene ugroženosti, pojam i svrha procjene ugroženosti; nivoi izrade procjene ugroženosti, nosioci i učesnici izrade procjene, sadržaj procjene ugroženosti, usvajanje i donošenje procjene ugroženosti); Planovi zaštite i spašavanja (osnovni pojmovi o planu zaštite i spašavanja, polazna osnova za izradu plana, priprema i donošenje planova zaštite i spašavanja, sadržaj planova za zaštitu i spašavanje); Eksplozivne materije (vrste i definicije eksplozivnih materija, bezbjednosne mjere, uslovi za proizvodnju, promet, nabavku i upotrebu, proizvodni i skladišni objekti, evidencije, nadzor, kaznene odredbe); Prevoz opasnih materija (vrste i definicije opasnih materija, zajedničke mjere bezbjednosti za sve opasne materije ili za određene vrste opasnih materija, posebne mjere za prevoz određenih vrsta opasnih materija, posebne mjere za prevoz opasnih materija po granama saobraćaja, inspekcijski nadzor, kaznene odredbe); Zapaljive tečnosti i gasovi (definicija i prevoz, mjere bezbjednosti, uslovi za skladištenje i promet zapaljivih tečnosti i gasova).

- III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja

1. Strateški osnovi smanjenja rizika od katastrofa

Rizici i akcidenti u Crnoj Gori; Prirodne katastrofe; Pojam i vrste klizišta; Uzroci pojave klizišta; Ekstremne meteorološke pojave (tipovi ekstremnih meteoroloških pojava u Crnoj Gori); Poplave (bujični tokovi i erozije); Tehničko - tehnološki akcidenti; Požari (vrste požara, preventivna zaštita od požara); Havarije u transportu, skladištenju i korišćenju opasnih materija; Epidemije, epizootije i epifitotije.

2. Osnovi sistema zaštite i spašavanja

Pojam sistema zaštite i spašavanja; Subjekti i snage sistema zaštite i spašavanja; Oprema i sredstva za zaštitu i spašavanje; Mjere zaštite i spašavanja; Nadležnosti državnih organa i organa državne uprave; Prava i dužnosti građana; Sistem obavještanja i uzbunjivanja (OKC 112); Standardni operativni postupci; Zaštita i spašavanje od požara; Zaštita i spašavanje od prirodnih nepogoda; Zaštita i spašavanje od tehničko - tehnoloških hazarda; Zaštita i spašavanje prilikom saobraćajnih udesa; Međunarodna saradnja; Vanredno stanje.

Prilog 2

PROGRAM DRUGOG STRUČNOG ISPITA U OBLASTI OBEZBJEĐENJA PRITVORENIH I OSUĐENIH LICA

1. Izvršenje kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti

Načela izvršenja kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti (načelo humanosti i zabrana diskriminacije); Prava i ograničenje prava pritvorenih i osuđenih lica (zatvorenika); Pravo zatvorenika na pritužbu; Nadležnost za izvršenje i pristupanje izvršenju; Upućivanje na izvršenje, uputni akt, naredba i potjernica; Izvršenje kazni zatvora nakon izvršenja mjere bezbjednosti; Odlaganje izvršenja kazni zatvora, zahtjev za odlaganje izvršenja kazni zatvora i žalba na rješenje o odlaganju kazni zatvora; Prijem u zatvor; Smještaj u zatvoru; Ispitivanje ličnosti zatvorenika i program tretmana i reintegracije zatvorenika; Pogodnosti tokom izdržavanja kazne zatvora; Prekid izvršenja kazni zatvora; Prostorije i uslovi za boravak zatvorenika; Odjeća i ishrana zatvorenika; Zdravstvena zaštita zatvorenika i zatvorenica; Rad zatvorenika i naknada za rad; Stručna obuka i obrazovanje zatvorenika; Pravo na vjerski život u zatvoru; Sportske, rekreativne, kulturne i druge aktivnosti; Pravo zatvorenika na posjete, dopisivanje i prijem i slanje pošiljki; Posebne mjere predostrožnosti; Priprema za otpuštanje, otpuštanje i pomoć nakon otpuštanja zatvorenika; Disciplinska i materijalna odgovornost zatvorenika (osnov disciplinske odgovornosti, disciplinski prekršaji, disciplinske mjere, disciplinski postupak, pravo na žalbu, izvršenje, odlaganje i prekid izvršenja disciplinskih mjera); Izvršenje kazne zatvora u prostorijama u kojima zatvorenik stanuje (nadležnost za izvršenje, napuštanje prostorija u kojima osuđeni stanuje, obavještanje suda, ukidanje rješenja kojim je odobreno napuštanje prostorije); Nadležnost za izvršenje novčane kazne; Izvršenje mjera bezbjednosti (obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi, obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi, obavezno liječenje alkoholičara i obavezno liječenje narkomana; zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, zabrana upravljanja motornim vozilom, oduzimanje predmeta, protjerivanje stranca iz zemlje, zabrana približavanja, udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje); Kontrola izvršenja (nadležnost i obaveze ovlašćenog službenog lica, mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, nadležnost Jedinice za uslovnu slobodu).

2. Vršenje obezbjeđenja

Vrste ovlašćenja (izdavanje upozorenja, usmene naredbe, sredstva prinude, fizička snaga, ručni sprej sa nadražujućim dejstvom, službena palica, električni paralizator, sredstva za vezivanje, uređaj za izbacivanje mlazeva

vode, hemijska sredstva, službeni psi, vatreno oružje, evidencija i izvještaj o upotrebi sredstava prinude); Uniforma, zvanja i oznake zvanja (vrste uniformi, izgled i djelovi uniformi, vrste zvanja službenika obezbjeđenja, uslovi za sticanje zvanja službenika obezbjeđenja, vrste oznaka službenika obezbjeđenja); Organizacija vršenja poslova obezbjeđenja (nadležnosti starješine Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija u okviru poslova obezbjeđenja, nadležnosti pomoćnika starješine Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija u okviru poslova obezbjeđenja, nadležnosti rukovodilaca organizacionih jedinica Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija u okviru poslova obezbjeđenja, nadležnosti zapovjednika zatvorske policije, nadležnosti nadzornika zatvorske policije); Obaveze službenika obezbjeđenja (opšte dužnosti, opšte zabrane); Spoljašnje obezbjeđenje (vrste spoljašnjeg obezbjeđenja, posebne dužnosti, posebne zabrane); Unutrašnje obezbjeđenje (vrste unutrašnjeg obezbjeđenja, posebne dužnosti); Pretres lica i prostorija (pretres zatvorenika, pretres prostorija u kojima borave zatvorenici, pretres lica koja dolaze u posjete, pretres stvari); Sprovođenje (vrste sprovođenja, dužnosti šefa sprovedničke grupe, dužnosti vođe sprovedničke grupe, dužnosti sprovednika, izdavanje naloga za sprovođenje i izvještaj o sprovođenju); Naoružanje i oprema (vrste naoružanja, sredstva veze, motorna vozila, sredstva posebne opreme); Postupanje službenika obezbjeđenja u incidentnim situacijama (postupanje u slučaju izvršenja krivičnog djela od strane zatvorenika, postupanje u slučaju smrti zatvorenika, postupanje u slučaju bjekstva zatvorenika); Evidencije i pismena (evidencije o službenim radnjama i postupanjima, službene zabilješke, izvještaji i prijave).

3. Postupanje sa pritvorenim licima

Normativni okvir za postupanje sa pritvorenim licima (zakoni, podzakonski propisi, izvori međunarodnog prava za postupanje sa pritvorenim licima); Prijem u zatvor i raspoređivanje (rješenje o određivanju pritvora, nalog za prijem, utvrđivanje identiteta, pretres i oduzimanje predmeta, raspoređivanje i upis u matičnu knjigu pritvorenih lica); Smještaj (vrste smještaja, uslovi smještaja); Ishrana (kalorična vrijednost dnevnog obroka i način provjere kvaliteta hrane, pravo na ishranu u skladu sa zdravstvenim i vjerskim potrebama, postupanje u slučaju odbijanja hrane, pravo na sopstvenu ishranu); Zdravstvena zaštita (redovni zdravstveni pregled, dijeljenje terapije, posebni oblici zdravstvene zaštite); Higijensko - tehnička zaštita (lična higijena pritvorenih lica, higijena prostorija u kojima borave pritvorenici, kontrola i nadzor održavanje higijene); Šetnja na otvorenom prostoru (prostor određen za šetnju, vrijeme trajanja šetnje i način na koji se vrši šetnja, nadzor od strane službenika obezbjeđenja); Dnevni raspored (raspored i satnica dnevnih aktivnosti pritvorenih lica); Rad i organizacija slobodnog vremena (uslovi i način organizacije rada pritvorenih lica, uslovi i način organizacije aktivnosti u slobodno vrijeme); Komunikacija sa spoljnim svijetom (vrste posjeta, pravo na posjete, odobrenje posjeta, nadzor posjeta, dopisivanje i kontrola, telefoniranje, kontakt sa braniocem); Prijem pošiljki (način i procedura prijema pošiljki, prijem novca); Disciplinska i materijalna odgovornost (osnov disciplinske odgovornosti, disciplinski prekršaji, disciplinske mjere, disciplinski postupak, izvršenje disciplinske mjere); Zaštita prava pritvorenih lica (pravo na pritužbu, žalbeni raport, molbeni raport, pravo na žalbu, nadzor nad izvršenjem pritvora); Otpuštanje i smrt pritvorenog lica (osnov i postupak otpuštanja, smrt pritvorenog lica).

4. Upotreba sredstava prinude i poznavanje borilačkih vještina

Praktična provjera

5. Penologija i penološka andragogija

Pojam penologije (predmet penologije i pojam sistema izvršenja krivičnih sankcija); Sistem izvršenja kazni zatvora (istorijski presjek izvršenja kazni zatvora, sistem zajedničkog zatvora, ćelijski sistem, sistem progresivnog zatvora, klasifikacioni sistem); Prevaspitanje i resocijalizacija (pojam prevaspitanja i resocijalizacije, izučavanje ličnosti osuđenog, klasifikacija osuđenih lica); Kategorizacija zatvora (zatvori prema dužini kazne, zatvori zatvorenog, poluotvorenog i otvorenog tipa; organizacija Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, služba za tretman, služba obezbjeđenja, služba za zdravstvenu zaštitu, služba za obuku kadrova); Tretman osuđenih lica (princip tretmana, individualni oblik tretmana, grupni oblik tretmana, obrazovanje osuđenih lica, rad kao oblik tretmana, okupaciona i rekreativna terapija, tretman maloljetnika, postpenalni tretman); Osuđenička zajednica (pojam zatvorske zajednice, osuđenička subkultura i osuđenički neformalni sistem, frustracije i deprivacija osuđenih lica, tipovi osuđeničkih uloga, osuđenički konflikti); Položaj i prava osuđenih lica (opšte pretpostavke položaja osuđenika, pravo na čovječno postupanje, pravo na odgovarajući smještaj ishranu i odjeću, pravo na rad, pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na ispovijedanje vjere, pravo na komunikaciju sa spoljnim svijetom, pravo na žalbe i pritužbe, posebna prava osuđenica, disciplinska i materijalna odgovornost osuđenih lica); Pojam i predmet penološke andragogije (odnos penološke andragogije sa drugim naukama, društvene i teorijske osnove penološke andragogije, društvena reakcija na kriminalitet, shvatanje ličnosti u kriminalitetu).

6. Opšta i penološka psihologija

Pojam psihologije (razvoj psihologije, predmet psihologije); Psihički procesi (opažanje, učenje i pamćenje, mišljenje, osjećanja); Ličnost (teorije ličnosti, dinamika ličnosti, razvoj ličnosti, dijagnoza ličnosti, osobine ličnosti); Poremećaji ličnosti (funkcionalne psihoze, organske psihoze, neorze, mentalna retardacija, stepen društvene opasnosti pojedinih poremećaja ličnosti); Psihologija u penološkom tretmanu (pojam penološke psihologije, penološka psihologija u praksi); Stres i adaptacija na zatvor (pojam stresa, dugoročne posljedice boravka u zatvoru, suicid i samopovrjeđivanje); Poremećaji ličnosti zatvorenika (psihopatija, agresivnost, impulsivnost, kognitivne sposobnosti); Udruživanje u grupe (Uopšteno o grupi, izbor vođe grupe, vođe i udruživanje zatvorenika u grupe i gangovi); Stavovi i promjena ponašanja (uopšteno o stavovima, strukturalni i funkcionalni pristup proučavanju stavova, kognitivna disonancija, promjene stavova, komunikacijski proces u formiranju i promjeni stavova).

7. Kriminalistika sa kriminologijom

Pojam kriminalistike (pojam, predmet i sistem kriminalistike, osnovna načela); Suzbijanje kriminaliteta (osnovni pojmovi o represivnoj i preventivnoj djelatnosti, društvena samozaštita, Međunarodna kriminalistička policijska organizacija (INTERPOL)); Krivično djelo (izvori saznanja za pripremanje i postojanje krivičnog djela, kriminalističko - taktičke radnje, kriminalističko - taktičke mjere i sredstva, kriminalistička tehnika, kriminalistička metodika, kriminalističke evidencije, obezbjeđenje lica mjesta i uviđaj); Pojam kriminologije (predmet i metodi kriminologije, kriminološke činjenice i kriminološki podaci); Pojam prestupnika (prestupnici i druga lica kao u učesnici u prestupničkom konfliktu, instrumenti kriminoloških ispitivanja prestupništva); Moral i prestupništvo (društvena zajednica i prestupništvo).

8. Krivično pravo i krivični postupak

Krivično djelo (pojam krivičnog djela, vrijeme i mjesto izvršenja, nužna odbrana i krajnja nužda, krivica, uračunljivost, umišljaj i nehat, stvarna i pravna zabluda, saučesništvo); Kazne (vrste kazni, odmjeravanje kazni); Mjere upozorenja (uslovna osuda, sudska opomena); Uslovni otpust (pojam i uslovi, zahtjev za uslovni otpust, odluka o uslovnom otpustu); Mjere bezbjednosti (vrste mjera bezbjednosti, izvršenje mjera bezbjednosti); Postupanje prema maloljetnicima (alternativne mjere i krivične sankcije, izvršenje krivičnih sankcija prema maloljetnicima); Zastarjelost, amnestija i pomilovanje (zastarjelost krivičnog gonjenja, zastarjelost izvršenja kazne, pojam amnestije, pojam pomilovanja); Posebne grupe krivičnih djela (krivična djela protiv života i tijela, krivična djela protiv sloboda i prava čovjeka i građana, krivična djela protiv polne slobode, krivična djela protiv braka i porodice, krivična djela protiv imovine, krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja, krivična djela protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine, krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja, krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore, krivična djela protiv državnih organa, krivična djela protiv javnog reda i mira); Osnove krivično - procesnog prava (načela krivično - procesnog prava, procesni subjekti); Nadležnost sudova (stvarna i mjesna nadležnost); Državno tužilaštvo (radnje i nadležnost državnog tužilaštva); Izviđaj (krivična prijava, prijavljivanje krivičnih djela od strane građana, ovlašćenja i radnje policije); Prethodni postupak - istraga; Optužnica, sadržaj optužnice i preispitivanje optužnice; Glavni pretres i presuda (javnost glavnog pretresa, rukovođenje glavnim pretresom); Dokazni postupak (izvođenje dokaza, saslušanje svjedoka i vještaka); Presuda (izricanje presude, vrste presuda); Postupak po pravnim lijekovima (redovni pravni lijek, vanredni pravni lijekovi).

Prilog 3

PROGRAM DRUGOG STRUČNOG ISPITA U OBLASTI CARINSKIH POSLOVA

1. Carinski sistem i postupak/Osnovi carinskog sistema i postupka

Pojam carinskog sistema; Carina i ostali instituti carinskog sistema; Carinski postupak (pojam i svrha carinskog postupka); Osnovni instituti carinskog sistema; Carinsko područje, carinska linija, carinski putevi i carinski prelazi; Područje primjene i osnovna pojmovna određenja carinskog zakona; Pojmovi: lice, strano lice, carinski organ, carinarnica, carinska ispostava, odluka; Pojmovi: carinski status robe, domaća i strana roba, carinski dug, uvozna carina, dužnik; Pojmovi: carinski nadzor, carinska kontrola, carinski dozvoljeno postupanje ili upotreba robe; Pojmovi: carinski postupak, carinska deklaracija, podnosilac deklaracije; Pojmovi: podnošenje robe, puštanje robe, korisnik odobrenja, nosilac postupka; Pojmovi: rizik, upravljanje rizikom, mjere komercijalne politike; Elektronska razmjena i čuvanje podataka; Zastupanje u carinskom postupku; Carinski posrednik; Ovlašćeni privredni subjekti; Primjena propisa o upravnom postupku, Posebni slučajevi poništenja i ukidanja odluka; Obavještenja o primjeni carinskih propisa; Sigurnosna sažeta deklaracija; Carinski nadzor; Prijavljivanje robe; Podnošenja robe; Vrijednost robe za carinske svrhe; Transakcijska vrijednost; Uslovi za prihvatanje transakcijske vrijednosti; Povezanost kupca

i prodavca; Ostali metodi utvrđivanja carinske vrijednosti i redosljed njihove primjene; Carinska vrijednost na osnovu raspoloživih podataka; Elementi carinske vrijednosti (fakturna vrijednost, troškovi prevoza, troškovi osiguranja i ostali troškovi); Popusti i dodaci koji utiču na carinsku vrijednost; Jedinствена carinska isprava za prijavljivanje i istovar robe prijavljene carinarnici; Obaveza da se podnesenoj robi odredi carinski dozvoljeno postupanje ili upotreba; Privremeni smještaj robe; Stavljanje robe u carinski postupak; Carinska deklaracija u pisanoj formi - redovan postupak; Carinska deklaracija u pisanoj formi -pojednostavljeni postupak; Ostale carinske deklaracije; Naknadna kontrola carinske deklaracije; Stavljanje robe u slobodan promet; Postupci sa odlaganjem i carinski postupci sa ekonomskim dejstvom; Postupak carinskog skladištenja; Postupak aktivnog oplemenjivanja; Postupak prerade pod carinskim nadzorom; Postupak privremenog uvoza; Postupak pasivnog oplemenjivanja; Postupak izvoza; Drugi oblici carinski dozvoljenog postupanja ili upotrebe; Slobodne zone i slobodna skladišta; Slobodne carinske prodavnice; Ponovni izvoz, uništenje i ustupanje u korist države; Oslobođenja od plaćanja carine; Povraćaj robe; Obezbeđenje za namirenje carinskog duga; Nastanak carinskog duga; Naplata carinskog duga; Gašenje carinskog duga; Povraćaj i otpis carinskog duga; Carinski prekršaji; Zaštitne mjere; Pokretanje prekršajnog postupka; Prekršajni nalog; Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka; Prodaja robe; Organizacija i djelokrug rada carinske službe; Mjere za zaštitu prava intelektualne svojine; Jedinствена carinska isprava (JCI); Isprave koje se prilažu uz deklaraciju; Usmena deklaracija; Deklaracija sa konkludentnim aktom; Popunjavanje rubrika JCI; Zbirna prijava.

2. Carinska tarifa/Osnovi carinske tarife

Pojam, postanak, razvoj i uloga carina; Podjela carina prema pravcu kretanja robe, prema cilju zbog kojeg se uvode, prema načinu obračunavanja, prema načinu propisivanja i prema ekonomsko - političkom dejstvu; Efekti carina (uticaj carine na uvoz, na domaću proizvodnju, na cijene i kumulativno dejstvo carine); Prevaljivanje carine; Pojam i djelovi carinske tarife (tarifne oznake, naimenovanje robe i stopa carine); Podjela carinskih tarifa prema pravcu kretanja robe, prema načinu obračunavanja, prema načinu donošenja i prema broju kolona carinskih stopa; Međunarodne carinske nomenklature; Harmonizovana nomenklatura; Veza između naše carinske tarife i harmonizovane nomenklature; Osnovne odredbe iz Zakona o carinskoj tarifi: pojam nomenklature, tarifnog broja, tarifnog među podbroja, tarifnog podbroja, tarifne oznake i tarifnog stava, jedinstvena carinska stopa, preferencijalne carinske stope; Osnovna pravila za primjenjivanje carinske tarife; Oporezivanje proizvoda (pojam akcize i poreza na dodatu vrijednost, vrste poreza, poreski obveznik, poreska obaveza, plaćanje i zastarjelost naplate akcize i poreza); Osnovica akcize i poreza na dodatu vrijednost, tarifa za naplatu i tehnika obračuna; Oslobođanja od plaćanja poreskih obaveza; Komitet za harmonizovanu nomenklaturu; Naimenovanje robe koje se upisuje u rubriku 31 Jedinствене carinske isprave ("JCI"); Pojam i procedura svrstavanja robe u carinsku tarifu; Obavezujuća informacija o svrstavanju robe u carinsku tarifu; Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka I (Glave 1-5); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka II (Glave 6-14); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka V (Glave 25-27); Osnovne odredbe iz napomena uz Odjeljak VI (prioriteti pri svrstavanju, proizvodi pripremljeni u setovima za maloprodaju); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka VI (Glave 28-38); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka VII (Glave 39-40); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka VIII (Glave 41-43); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka IX (Glave 44-46); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka X (Glave 47-49); Osnovne odredbe iz napomena uz Odjeljak XI (mješavine tekstilnih materijala, svrtavanje prediva i konca za šivenje i pojam "pripremljeno za prodaju na malo", konfencionirani proizvodi, prioriteti pri svrstavanju, odjevni predmeti u setovima); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka XI (Glave 50-63); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka XII (Glave 64-67); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka XIII (Glave 68-70); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka XIV (Glava 71); Osnovne odredbe iz napomena uz Odjeljak XV (djelovi opšte upotrebe, svrtavanje legura od prostih metala i proizvoda od njih); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka XV (Glave 72-83); Osnovne odredbe iz napomena uz Odjeljak XVI (pojam "mašina", svrtavanje kombinovanih mašina, funkcionalne cjeline, svrtavanje djelova); Svrtavanje proizvoda iz Glave 84; Svrtavanje proizvoda iz Glave 85; Svrtavanje proizvoda iz Odjeljka XVII (Glave 86-89), sa posebnim osvrtom na osnovne odredbe napomena uz Glavu 90 (funkcionalne cjeline, svrtavanje djelova); Svrtavanje proizvoda iz Odjeljaka XIX, XX, XXI (Glave 93-97); Svrtavanje setova u carinsku tarifu.

3. Spoljnotrgovinski sistem i međunarodne konvencije/Osnovi spoljnotrgovinskog sistema i međunarodne konvencije

Osnovni pojmovi spoljnotrgovinskog sistema; Unutrašnja i spoljna trgovina; Pojam i vrste tržišta; Ugovori o slobodnoj trgovini; Spoljna trgovina robom; Količinska ograničenja izvoza (uslovi za uvođenje, raspodjela kvota, zabrana prenošenja kvota); Dozvole (uslovi za propisivanje, izdavanje, period važenja, stavljanje van snage); Robni dokumenti; Transportni dokumenti; Uvjerenje o robi (veterinarsko, sanitarno, fitosanitarno, o kvalitetu, o porijeklu, o direktnoj pošiljci); Antidampinške carine; Kompenzatorne carine; Mjere za zaštitu od prekomjernog uvoza; Istanbulska konvencija (ATA karnet); TIR konvencija (TIR karnet).

4. Poznavanje robe u postupku carinjenja

Podjela robe, prepoznavanje robe i njenog kvaliteta; Oznake nivoa kvaliteta robe; Ambalaža, zaštitni znaci i znaci opomene na robi (njihov značaj i standardi); Osnovne napomene u podjeli roba u Odjeljku I carinske tarife: žive životinje, klanični proizvodi, jestivi i nejestivi proizvodi životinjskog porijekla; Osnovne napomene o podjeli robe u Odjeljku II carinske tarife: žive biljke, povrće i voće, kafa, čaj, začini, industrijske biljke; Masti, ulja, margarin, glicerol (osobine i upotreba); Bezalkoholna i alkoholna pića, šećeri, kakao, prerađevine od mesa, ostali jestivi proizvodi; Osnovne karakteristike robe iz Odeljka V Carinske tarife (mineralni proizvodi - so, sumpor, zemlja, kamen, gips, kreč, cement, rude, mineralna goriva, mineralni voskovi); Proizvodi industrijske keramike (vatrostalni i termostabilni fini i grubi); Sirovine za industriju stakla i razni proizvodi (vrste i upotreba); Osnovne karakteristike robe iz Odeljka VI Carinske tarife (neorganski hemijski proizvodi, organski hemijski proizvodi, farmaceutski proizvodi, đubriva, bjelančevinaste materije, razni proizvodi hemijske industrije, boje i premazi, eterična ulja, parfimerijski, kozmetički i toaletni proizvodi, sapuni, organska površinska sredstva, preparati za pranje i čišćenje, eksplozivni, pirotehnički proizvodi, proizvodi za fotografske i kinematografske svrhe); Vještačke i sintetičke plastične mase; Kaučuk i ostale sirovine za industriju gume (vrste proizvoda i upotreba); Kože i krzna (vrste prema porijeklu i stepenu obrade i upotreba); Vrste drveta u prometu, proizvodi od drveta i podjela po stepenu obrade; Celuloza, hartija, karton (vrste); Tekstilne sirovine; Osobine i upotreba prirodnih, vještačkih i sintetičkih vlakana; Proizvodi od tekstila: tkanine, pletenine, netkani tekstil; Drago kamenje; Biseri; Plemeniti metali i legure, prevlačenje istih; Izbor "prostih" metala; Gvožđe i njegove legure; Bakar i njegove legure; Ostali "prosti" metali: aluminijum, olovo, nikal, kalaj (osobine i upotreba); Motori sa unutrašnjim sagorijevanjem (benzinski i dizel-motori); Pumpe za tečnosti; Elevatori za tečnosti; Pumpe i kompresori za gasove; Uređaji za klimatizaciju; Gorionici, ložišta i neelektrične industrijske peći (podjela); Frižideri i zamrzivači (podjela); Mašine za obradu materijala promjenom temperature (za industriju i laboratorije); Dizalice, koturače, viljuškari i ostale mašine za dizanje; Mašine za kopanje, nivelisanje, sabijanje, čišćenje; Mašine za radove u poljoprivredi (za pripremu i sjetvu, za berbu, žetvu i vršidbu); Mašine za potrebe grafičke industrije; Mašine za proizvodnju i doradu tekstilnih proizvoda; Mašine alatlijeke za obradu metala i drugih materijala; Mašine za automatsku obradu podataka; Vrste računara (komponente i prateća oprema); Hardverska i softverska oprema; Terminalska oprema, štampači, modemi; Sistemski i aplikacioni programi; Personalni kompjuteri (komponente i oprema); Faks - modem, zvučne i druge kartice; Memorijske komponente ("hard" diskovi, "flopi" diskovi, "kompakt" diskovi); Rezači diskova; Izvori električne struje (baterije, akumulatori, generatori); Transformatori, ispravljači i pretvarači; Vrste elektromotora i njihova upotreba; Alati sa ugrađenim motorom; Kućni aparati sa elektromotorom; Elektrotermički - aparati za industriju i domaćinstvo; Sijalice i uređaji za signalizaciju; Oprema visokonaponskih i električnih postrojenja; Uređaji za signalizaciju i kontrolu saobraćaja; Osnovne karakteristike robe iz Odjeljka XVI Carinske tarife (mašine, aparati i uređaji, elektrotehnički proizvodi, njihovi djelovi, aparati za snimanje i reprodukciju zvuka, televizijski aparati za snimanje i reprodukciju slike i zvuka); Sastavni djelovi elektronskih kola: elektronske cijevi, tranzistori, otpornici, kondenzatori, kalemovi, integralna i hibridna kola; Vrste prevoznih sredstava (vozila, vazduhoplovi, plovila i prateća transportna oprema); Osnovne karakteristike robe iz Odjeljka XVIII Carinske tarife (optički, fotografski, kinematografski, mjerni, kontrolni, precizni, medicinski i hiruški instrumenti i aparati, časovnici, muzički instrumenti); Karakteristike robe iz Odjeljka XIX Carinske tarife (oružje i municija, njihovi djelovi i pribor); Predmeti umjetnosti, kolekcija i starina.

5. Suzbijanje krijumčarenja

Pojam krijumčarenja kao društveno opasne pojave i uloga carinske službe u njegovom suzbijanju; Osobine carinika i njihova uloga u suzbijanju krijumčarenja; Način saznavanja o postojanju povrede propisa; Otkrivanje izvršioca carinskog prekršaja i krivičnog djela; Dubinska kontrola; Uloga mobilnih timova; Kontrolisane isporuke i kontrola na graničnim prelazima; Obezbeđivanje dokaza u carinsko prekršajnom postupku; Predmeti kao dokazna sredstva; Skice i fotografije u funkciji dokaznih sredstava; Zapisnik o carinskom prekršaju; Prekršajni nalog; Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka; Utvrđivanje identiteta lica, vrijeme i mjesto izvršenja prekršaja, način izvršenja prekršaja; Opis robe i vrijednost robe prilikom oduzimanja; Privremeno ograničenje slobode kretanja lica; Primjena sredstava prinude; Jezik na kome se sastavlja zapisnik o prekršaju; Postupak kad izvršilac odbije da potpiše zapisnik o prekršaju; Informacije građana i nadležnih organa; Indikacije kao značajan osnov za otkrivanje povrede propisa; Ponašanje putnika; Izgled i sadržaj prtljaga; Podaci u pasošu i podaci u avionskoj karti kao indikacije; Indikacije u robnom prometu sa inostranstvom; Indikacije u poštanskom saobraćaju; Indikacije u drumskom prometu; Indikacije u vodenom i vazdušnom saobraćaju; Pojam i vrste pretresa kao mjere carinske kontrole; Lični pretres i pretres prtljaga; Pretres putničkog automobila; Pretres autobusa; Zaustavljanje vozila; Pretres teretnih motornih vozila; Pretres voza (putničkog vagona); Pretres broda; Pretres aviona; Pregled i pretres poslovnih prostorija; Korišćenje tehničke opreme kod detaljnih pregleda; Povreda propisa kod podnošenja carinskih i pratećih dokumenata i pregleda i svrstavanja robe; Povreda propisa kod carinskog nadzora nad robom;

Konsultacije sa određenim stručnim carinskim službama i informacija kao sredstva za sprečavanje povrede propisa u robnom prometu; Suzbijanje ilegalnog prometa opojnih droga; Osnovne karakteristike opojnih droga (dobijanje, fizičke karakteristike, proizvođački regioni, tokovi krijumčarenja); Opijati (opijum, morfijum i heroin); Kokain, marihuana i hašiši (osnovne karakteristike); Sintetičke opojne droge (osnovne karakteristike); Suzbijanje ilegalnog prometa ubojnih sredstava i opasnih materija; Krijumčarenje plemenitih metala i dragog kamenja; Suzbijanje ilegalnog iznošenja kulturnih i prirodnih dobara; Istražne radnje; Obavještajni rad i sistem za analizu rizika; Obrazac za unos podataka - OUP; Zaštita podataka.

6. Carinski informacioni sistem

Opšte informacije o carinskom informacionom sistemu (CIS); Potrebe i efekti u automatizaciji; Organizacija i funkcionisanje CIS-a; Komponente CIS-a (poslovi, podaci, oprema, programska podrška, aplikativna rješenja, tehnologija rada); Kompiuterska mreža i komunikacije; Vrste i načini razmjene programa i podataka; Instalirana računarska oprema u carinskoj službi ("hardver" i "softver"); Centralna i periferna računarska oprema; Startovanje i korišćenje terminalne opreme; Prijavljivanje u CIS, pristupna prava i dozvole za rad; Elementi tehnologije rada na personalnim računarima; Korišćenje personalnih kompjutera kao terminala u carinskoj mreži; Tehnologija automatizovanog rada u podsistemu CIS-a za poslove nadzora i stavljanja robe u slobodan promet; Tehnologija rada u podsistemima CIS-a; Praktičan rad; Obračun i naplata carinskog duga; Obračun i naplata PDV-a.

7. Carinska etika i integritet

Osnov/svrha Etičkog kodeksa carinskih službenika; Primjena Etičkog kodeksa; Etički standardi i pravila ponašanja; Čuvanje službene tajne, povjerljivost i upotreba službenih informacija; Primanje poklona, usluga ili druge koristi i povlastice; Nepristrasnost, konflikt interesa i obavljanje drugih poslova van Uprave carina; Postupak prijavljivanja ponašanja koja nijesu u skladu sa Etičkim kodeksom; Postupanje sa imovinom, upotreba identifikacione kartice i službene odjeće; Odnos prema kolegama i bivšim zaposlenim; Radna sredina; Odnos i odgovornost pretpostavljenih; Etički odbor; Disciplinski prekršaj kod povreda odredbi Etičkog kodeksa; Integritet i planovi integriteta; Definisane korupcije, uzroci i efekti; Koruptivna krivična djela; Oblasti i procedure koje su izložene riziku od korupcije; Indikatori za prepoznavanje korupcije; Pravni okvir/organizacioni aspekti u borbi protiv korupcije; Antikoruptivne strategije; Uslovi za razvoj i organizaciju; Pojam i značenje carine; Carinska služba i njen razvoj; Organizacija carinske službe; Djelokrug rada i nadležnosti Uprave carina; Organizaciona struktura; Nadležnosti carinarnica i carinskih ispostava; Osnovne karakteristike Zakona o carinskoj službi; Zvanja carinskih službenika; Ovlašćeni carinski službenici i njihova prava i obaveze; Sticanje statusa ovlašćenih carinskih službenika; Odgovornost službenika; Komunikacija i korespondencija u službi.

8. Poznavanje robe u putničkom prometu

Podjela i klasifikacija robe; Identifikacija robe (metodi rada, uzorci, dokumentacija uz robu); Znaci opomene za rukovanje robom; Proizvodi životinjskog porijekla; Proizvodi biljnog porijekla; Proizvodi za ishranu biljnog i životinjskog porijekla; Masti i ulja; Voskovi životinjskog i biljnog porijekla; Alkoholna i bezalkoholna pića; Duvan; Boje, premazi i lakovi (osnovna podjela i upotreba); Parfimerijski, kozmetički i toaletni preparati, sredstva za pranje i sapuni; Vitamini, hormoni, serumi, vakcine i lijekovi; Proizvodi za fotografske i kinematografske potrebe; Ostali fotografski materijali; Vještačke i sintetičke plastične mase (osobine i upotreba); Kaučuk i proizvodi od kaučuka; Vrste kože (osobine i upotreba); Krzna (vrste prema kvalitetu i porijeklu i osobine); Vrste tekstilnih sirovina (osobine prirodnih i ostalih); Proizvodi od tekstila; Upotreba kombinovanih materijala; Razni proizvodi: obuća, šeširi i kape, kišobrani, vještačko cvijeće; Keramički proizvodi (podjela prema kvalitetu i upotreba); Biseri (porijeklo i osobine); Drago kamenje (vrste, karakteristike i upotreba); Plemeniti metali i njihove legure (osobine i upotreba); Aluminijum i bakar i njihove legure (osobine i upotreba); Gvožđe i čelik (osobine i upotreba); Proizvodi od metala, alati i nožarski proizvodi; Klipni motori sa unutrašnjim sagorijevanjem (paljenje pomoću svjećica, paljenje pomoću kompresije, ostali motori); Pumpe i tečnosti, kompresori, vakuum pumpe, ventilatori, klima uređaji i hladnjaci; Pripremanje i kultivisanje zemlje u poljoprivredi; Mašine za sjetvu; Mašine za ubiranje ljetine; Mašine alatljike (obrada skidanjem materijala, obrada deformacijom, ostale mašine i ručni alati); Izvori električne struje (baterije, akumulatori, generatori); Transformatori i ispravljači; Elektromotori (alati i kućni aparati sa ugrađenim elektromotorom); Oprema za pokretanje SUS motora i oprema za signalizaciju; Elektrotermički aparati; Aparati i oprema za žični prenos informacija (mikrofoni, zvučnici, pojačala); Uređaji za snimanje i reprodukciju zvuka i slike; Predajnici i prijemnici za radio difuziju i televizijski prenos informacija; Televizijske kamere; Osnovni pojmovi o elektronskim djelovima i sklopovima; Instrumenti (osnovna podjela, vrste i karakteristike, časovnici i muzički instrumenti); Poznavanje robe u oblasti kompjutera (komponente i prateća oprema); Terminalna oprema, štampači, modemi; Hardverska i softverska oprema; Sistemski i aplikacioni programi; Personalni kompjuteri (hardverske i softverske komponente i oprema); Skeneri; Emulacione i komunikacione

kartice; Faks modem; Memorijske komponente, medijumi za smještanje podataka ("hard" diskovi, "flopi" diskovi); "Kompakt" diskovi; Poznavanje robe u oblasti ubojnih sredstava: vrste i tipovi oružja (puške, pištolji, revolveri), municije i eksplozivnih sredstava (bombe, mine i druge eksplozivne naprava); Vatreno oružje, vazdušno oružje, rasprskavajuće i gasno oružje, hladno oružje; Lovačko i sportsko oružje; Eksplozivne, otrovne i radioaktivne materije; Predmeti umjetnosti, kolekcije i starina.

Prilog 4

CRNA GORA

(*nadležni organ*)

Na osnovu člana _____ Pravilnika o programu i načinu polaganja drugog stručnog ispita za rad u državnim organima ("Službeni list CG", broj ___/___), _____ izdaje
(*nadležni organ*)

**UVJERENJE O
POLOŽENOM DRUGOM STRUČNOM ISPITU ZA RAD U DRŽAVNIM ORGANIMA**

_____ iz _____
rođen/a _____ godine, sa završenom _____
(nivo i vrsta kvalifikacije obrazovanja)

položio/la je

drugi stručni ispit za rad u državnim organima, u oblasti _____;
dana _____ godine

Broj: _____
Podgorica, _____

MP

MINISTAR,